

Nieuw tijdperk op komst: derde generatie energielandschappen

OPINIE ENERGIEREGIO

- Na vervening, olie- en gas komt groene energie
- Grote rol voor Noord-Nederland bij de transitie

Door Tanja Klip-Martin, Patrick Cnubben, Gert de Roo en Klaas Jan Noorman

Met afnemende olie- en gasreserves en de toenemende behoefte is energie een politiek thema geworden. Onze onafhankelijkheid is in het geding. De voorbeelden waarin energie als politiek machtsmiddel wordt ingezet nemen de laatste jaren toe

Kort geleden is het boek "Ergielandschappen, de derde generatie" verschenen. De aanleiding is duidelijk: het einde van het tijdperk van de fossiele energie is in zicht. Het boek gaat over Noord-Nederland en de zoektocht naar een duurzame energievoorziening in de nabije toekomst. In die zoektocht speelt de ruimtelijke structuur van de regio een belangrijke rol. In de overgang naar duurzaamheid zal onze onverzadigbare behoefte aan energie meer en meer zichtbaar worden in het landschap en ook vragen opwerpen over het gebruik van onze ondergrond.

De verveningen hebben destijds al grote delen van ons landschap gevormd. We beschouwen de Veenkoloniën als de eerste generatie energielandschappen. De tweede generatie energielandschappen is grotendeels een verhaal van de diepe ondergrond, daar waar olie en gas worden gewonnen. Kenmerkend voor die tweede generatie energielandschappen is de beperkte bovengrondse zichtbaarheid, zoals de jaknikkers in Schoonebeek en hun hedendaagse 'broers', hoogspanningsmasten en een enkele gasopslaginstallatie.

De derde generatie ergielandschappen wordt gekenmerkt door duidelijk zichtbare vormen van duurzame energieproductie via zon, wind en biomassa. De ondergrond wordt op verschillende dieptes steeds belangrijker voor de winning van warmte en koude, ge-

▲ 'Oude' en 'nieuwe' energie: oliewinning in Nederland en Duitse windmolens. Foto: Ar-chieff DvhN

othermie en de opslag van verschillende gassen. Bovendien zal energie nieuwe ontwikkelingen ook meer gaan sturen. Bedrijventerreinen op plaatsen waar warmte direct beschikbaar is bijvoorbeeld.

Het aandeel duurzame energie in 2020 moet 14 procent bedragen. De Europese ambitie waar Noord-Nederland graag een schepje bovenop doet. Maar op dit moment is het aandeel ongeveer 4 procent. De noordelijke provincies, marktpartijen en kennisinstellingen hebben samen met Energy Valley de afgelopen 10 jaar het voortouw genomen in de nationale energietransitie als economisch topgebied. Het energiecluster Noord-Nederland is met veel nieuwe energie-investeringen en bedrijvigheid versterkt en uitgebouwd. Het Noorden levert hiermee een grote bijdrage aan de Nederlandse economie. Iconen van de derde generatie ergielandschappen die uit Energy Valley voortkomen zijn vijf Groen Gas Hubs en Energie Transitieparken.

Groen Gas Hubs: De vergroening van het Nederlandse gasgebruik wordt versneld door grootschalige groen gas productie in zogenaamde Groen Gas Hubs, een productiesysteem waarmee decentraal opgewekt biogas centraal naar groen gas wordt opgewaardeerd en in het aardgasnet wordt geïnjecteerd. Van

koe tot gasfornuis. Met de Groen Gas Hubs kan op korte termijn zo'n 200 miljoen m³ groen gas worden geleverd, genoeg voor zo'n 125.000 huishoudens.

Energie Transitie Parken (ETP's) zijn de duurzame bedrijventerreinen van de toekomst, waar economische bedrijvigheid en innovatie hand in hand gaan. Het terrein van Attero in Wijster ontwikkelt zich tot een van deze ETP's waar restwarmte en afval van het ene bedrijf worden gebruikt in het productieproces van de ander.

Noord-Nederland heeft een enorme potentie als energieregio. Het zal niet heel lang meer duren of ook huishoudens gaan energie produceren en terugleveren. De techniek om warmte af te vangen en stroom op te wekken ontwikkelt zich razendsnel. Het boek 'ergielandschappen' laat zien dat de wil en potentie in Noord-Nederland aanwezig zijn deze groene groei versneld tot een succes te maken. En dat het niet alleen een verhaal van energie is, maar ook van de ruimtelijke ontwikkeling, kortom van 'energieplanologie'. Om de kansen te verzilveren is beleid en kennisontwikkeling nodig, in èn voor Noord-Nederland. En de politieke moed om driedimensionale, ruimtelijke keuzes te maken.

Tanja Klip-Martin is gedeputeerde van Drenthe. Patrick Cnubben werkt bij Energy Valley. Gert de Roo en Klaas Jan Noorman werken bij de Rijksuniversiteit Groningen

”
Niet alleen een verhaal van energie, maar ook van planologie